



Haáz Sándor vagyok, zenetanár, 1955-ben születtem Székelyudvarhelyen, kiskoromtól Marosvásárhelyre költöztünk, ott nevelkedtem.

A Haáz nevet nagyapám hozta erre a vidékre. 1906-ban rajztanárként Felvidékről került Székelyudvarhelyre, - itt néprajzi múzeumot hozott létre. Édesapám a „Maros-Székely Népiegyüttes” egyik alapítója, szintén rajztanár. Néprajzusként a székely népviseletek és a varrottasok szerelmese.

1974-ben a marosvásárhelyi Művészeti Líceum zeneszakos diákjaként érettségiztem, majd a Zenetanárképző Főiskola elvégzése után 1978-ban helyeztek ki Szentegyházasfaluba (Vlahita) zenetanárnak.

Megnősültem, három fiúgyermek utódom van.

Levelezői tagozaton elvégeztem a kolozsvári „Gh. Dima” Konzervatóriumot.

1978 óta tanítom a falu igen tehetséges diákjait, az 1. számú „Mártonffi János” iskola és a Tanulók Háza zeneóráin.

Jó hagyományokra bukkantam: a helység két kántortanítójának és ambíciós zenetanár-elődeimnek köszönhetően az iskolámban jó kórus működött, pár gyermek hegedülni tanult, igazgatóm jóvoltából fúvószenekar is létezett.

1985-től a rezesbanda zenei irányítását átvettem.

Az iskolai vonós – és fúvószenekar létrehozása, rendszeres szereplése, a székelyruhás gyermekkórus sikerei következtébe alakult meg 1982-ben a Gyermekfilharmónia együttes, mely mai napig is létezik. Száz kórustag és negyven zenekari tag alkotja, több mint 500 hangversenyt tartott Erdély és külföld (főleg Magyarország) különböző színpadjain.

Szentegyházán nincs zeneiskola, a vonós és fúvósrészleg (zenekari tagok) a Tanulók Háza zenekörein tanulják meg hangszereik kezelését.

A műsorunk tartalma változatos (klasszikus feldolgozások, népdalcsokrok, más népek dalai), ezek javarészt az én hangszerelésem, az együttes pillanatnyi felkészültségének megfelelően.

Az 1989-es fordulatig minden „Megéneklünk Románia” fesztiválon díjazzák a 140 tagú együttest.

Elérkezett a külföldi hangversenykörutak ideje. 1990 tavaszi koncertjeink Budapesten, Szentendrén váratlan erkölcsi és anyagi sikereket eredményeztek.

Dél-Tirolból kapott segítséggel elkészítettük a Múzeum Szállót (29 fős vendégház, a Művelődési Ház padlásterében kialakítva – folyosóján falumúzeum).

1991-ben létrejött a Gyermekfilharmónia Alapítvány, mely jogi és anyagi háttérrel biztosít gazdálkodásunkhoz. Azóta a turnékat, hangszerfelújítást, beszerzést önerőből végezzük. Nemrég iskolai gyermekfogászati rendelőt indítottunk, nagy sikerrel működtetjük.

1992-től jelenik meg havonta a Szentegyházi Hírlap, a Gyermekfilharmónia folyóirata (2007-ig), évi rendszerességgel megszervezzük a májusi Filharmónia Napokat. Ezen a nemzetközi zenei találkozón 300-400 meghívott fiatal (kórusok, zenekarok) szerepel. Zenei estélyeket, napközben vetélkedőket, közösségi játékokat szervezünk, majd utcabál, fáklyásmenet zárja a rendezvénysorozatot.

1998-tól évente megjelenik a Gyermekfilharmónia énekeskönyve, a Törpe Daloskönyv és beindul a népi bútorfestő mozgalom. Az Alapítvány célja a hagyományőrzés, ennek érdekében szervezzük évi rendszerességgel a Homoródmonti Népdalvetélkedőt valamint a Prímásképző-Táncbáztábort.

A festett bútorok, a rendezvények a régi falu szellemét idézik a Múzeum Szállóban, mely szellemi műhellyé nőtte ki magát. Egyre gyarapodó képtárunkat a nyaranta megszervezett képzőművészeti alkotótáborok legsikeresebb darabjaiból állítottuk össze.

Az ebédlőnk számtalan találkozó, összejövetel színhelyévé vált, egyben a fellendülő faluturizmus központja. Értékmentési célzattal régi falusi házat vásároltunk és újíttunk fel Szentegyházásfaluban az együttes 25 éves évfordulójára.

A felsoroltakért kitüntetésben részesített:

- 1983-ban és 1992-ben a Hargita Megyei Tanfelügyelőség - Profesor Evidențiat díja

- 1993-ban a Magyarok Világszövetsége – MVSZ díj

- 1997-ben a Magyar Köztársaság Művelődési és Közoktatási minisztere – Pro Cultura Hungarica emlékplakett

- 1998-ban a Széchenyi Társaság – Széchenyi Társaság díj

- 1999-ben a Romániai Dalosszövetség – Rónai Antal díj

- 2001-ben a Julianus Alapítvány – Julianus díj

- 2001-ben a Romániai Magyar Pedagógusszövetség – Ezüst Gyopár díj

- 2002-ben Szentegyháza Városi Tanácsa – Pro Urbe díj

- 2003-ban Magyar Örökség díj

- 2004-ben a Megyei Kulturális Központ–Udvarhelyszék Művelődéséért díj

- 2005-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja

- 2006-ban Bartók Béla Emlékdíj

- 2006-ban Nagy Lajos emlékérem - Pécs

- 2007-ben "Magyarságért" díj - Szarvas

- 2009. április - "EMKE" díj - Kolozsvár

- 2010. március - "A Tehetségek Szolgálatáért Életműdíj" - Budapest

- 2011. március - "Mentor" díj - Kolozsvár - [sajtó cikk itt](#)

- 2011. augusztus - "Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje" - Csíkszereda

- 2012. június - "Kájoni János Díja" Hargita Megye Tanácsa - Csíkszereda

- 2012. július - Európa Gyermekének Jövőéért díj - Kecskemét

- 2013. január - Örökség Serleg díj - Halásztelek

- 2013. január - A Magyar Kultúra Lovagja - Budapest

- 2014. március - Bonis bona - Budapest

- 2014. június - Kájoni János díj - Csíkszereda

- 2015. január - Németh Géza díj - Csíkszereda

- 2016. március - Gábor Áron díj - Marosvásárhely

Super 8-assal az „aranykorban”

Interjú Haáz Sándor zenetanárral (2011. augusztus, Marosvásárhely)



Hogyan kerültél filmkészítők közé? Mi a története annak, hogy filmezni kezdted?

Azt hiszem, a filmezés mindenkinél a fényképezéssel kezdődik, s nálam is úgy. Lelkes fotográfus hírében álltam a 70-es évek elején, művészeti iskolás koromban (1955-ben születtem, 1970-ben voltam nyolcadikos). Az 1969-70-es tanévben az akkori Pionír Ház számára verbuváltak különféle körökre gyermekeket, én Schnedarek Ervinnek a csoportjába kerültem. Ervin bácsi fizikatanár volt, aki úgy képzelte, hogy a művészeti iskolából tehetséges

gyermeket toboroz a Pionír Ház számára, és megindítja az első rajzfilm-stúdióját. Ez 1969-ben volt, és noha nem voltam a rajzosok között, - festőket, grafikusokat keresett ő, én pedig zenész voltam - mégis a fényképészi múltam alapján javasoltak. Nekem is bejárásom lett a rajzosokkal együtt a műhelybe. Rajzfilm-szakosztálynak neveztük magunkat, és megkezdődött az első nagy munka Genézis címmel, a világűr meg a föld teremtése. Nagyon be voltak lelkesítve az osztálytársaim: festményekkel próbálták illusztrálni, hogy a nagy fekete nihilbe hogy jelenik meg az első pont, meg aztán a többi pontok. Ez hogy egységesül, hogy alakul ki ebből egy kisebb mikrokozmosz, meg aztán a makrokozmosz, a Naprendszer, és a Nap-robbanás, hogy repülnek szét a darabkák. Ezt grafikailag úgy lehetett ábrázolni, hogy képenként exponálva mindig újabb és újabb adag festéket tettek hozzá. Tehát a pontokat hizlalva mozgásba lehetett hozni, úgy hogy mindig újrafestettük az előző kép nyomát. Rengeteg festék ráment erre, de úgy látszik, hogy 1969–70-ben nem a szegénység világa volt. Valahogy volt ezekre pénz. Karton kartont ért, gyönyörűen lefestették osztálytársaim ezt a folyamatot. Említsem meg Vass Emesét, Szabó Gyöngyit, Puskai Sárít. Sári aztán hosszú évekig hű maradt aztán ehhez a rajzfilmes szakmához.

Mi történt a filmmel, elkészült végül?

Ebből a filmből nem lett semmi, 1970-re értük el azt, hogy már elő lehetett hívni az első képsorokat. Előhívóhoz nem jutottunk hozzá, úgyhogy az egyetemről hoztak ki anyagokat, s abból készítettek Ervin bácsi néhai tanítványai, egyetemi laboránsok házi kotyvalékokat, ami hol sikerült, hol nem. Sajnos ezt a nagy nekirugaszkodással és lelkesedéssel elkészített rajzfilmet döglötten hívták elő, nem volt színe, nem volt versenyképes. A előhívás utáni vetítésen Ervin bácsi szomorúan jelentette, hogy sajnos döglött előhívó volt, az egész fakó lett, újra kell csinálni. Ettől eltekintve a vetítésnél mindenki üdvrivalgott, annyira élvezték, mert mégiscsak megmozdultak a pontok, és az a Naprendszer mégiscsak kialakult. A kétkarú csóvás galaxis forgott, és aztán óriási dörrenéssel szétrobbant. Egyszer csak, a nagy szétrepülés után a kialakult Naprendszer is látható lett, következett volna a „Földre szállás” – de itt lejárt a film, eddig jutottunk el. Újracsinálni már nem lehetett, mert nyolcadikosok voltunk, felvételizni kellett. Jött a 70-es árvíz, és hirtelen kisebb gondja is nagyobb lett mindenkinek annál, hogy... Ezt a filmeckét érdemes lenne valahonnan elékotorni és megnézni, mert rengeteg munka, lelkesedés és gyermeki naivság volt ebben az egész galaxis-történetben. Arra mindenképpen jó volt, hogy néhányan ráérezzünk, milyen érdekes lehetőség a rajzfilm. A mozgásfázisok sorba fényképezéséből milyen csodák tudnak előjönni. És ez a varázslat, ez rajtam nagyon fogott, nagyon fogott Puskai Sáríán és Toró Annamárián is, aki jelenleg a Kecskeméti Rajzfilmstúdió egyik alapembere. A rajzfilmesek közül Sáríának meg nekem az adatott meg, hogy mindkettőnknek teljes filmje tudott elkészülni az elkövetkező években, és mind a kettőnk filmje valamelyik fesztiválon díjat nyert. Én két filmet készítettem középiskolás éveimben: A két kópé

barát (Cei doi călugări șmecheri), és a Róka és a sündisznó (Ariciul și vulpea). Mindkettő magyar népmese alapján. A Câmpulung Moldovenesc-i filmfesztiválon első díjat hozott a Sündisznó. A másik filmet kiebrudalták, mert vallásos témája volt. Valamikor 1974 májusában lejárt a rajzfilmes korszakom. Tulajdonképpen 4-5 évig voltam Ervin bácsi keze alatt, aki nemcsak tanárom volt, hanem nagyon jó barátom is, annak ellenére, hogy voltak szigorú szabályai. Mindenkivel tudott az ő nyelvén beszélni, rendkívüli humora volt. Hogy az 1970-es években a marosvásárhelyi filmklub országos hírnévnek örvendett, - azt hiszem a szebeni és a câmpulungi mellett a vásárhelyi volt az egyik legerősebb – ezt elsősorban Ervin bácsi egyéniségének, ügyszeretetének lehet köszönni.

Hogyan tértél át az animáció-készítésről a privát filmezésre?

Személyesen, apám 5 perces családi filmje varázsolt el. Édesapám a hatvanas évek elején fényképezett, sőt, mivel ő Marosvásárhelyen, a Népi Alkotások Házánál táncszakértő volt, elküldték falura filmfelvevőgéppel táncokat filmezni. Tehát ismertük ezt a szót, hogy filmfelvevőgép, láttunk is ilyen orosz típusú, rugóra járó, felhúzható 16-os filmfelvevőt. Később kapott 2x8-as kamerát is. Úgy emlékszem, hogy normál 8-as volt az első fordítós-filmes gép, ami természetesen orosz gyártmányú volt, és az 1960-as évek elején ezzel filmezgetett, amíg a táncegyüttesnél volt. 1961-be egy berregő kamera valakinek a kezében a csodák szintjén volt.

Ő családi filmeket is készített?

A családi felvételről később jutott tudomásunk. Úgy emlékeztünk, hogy az 1960-as évek elején ő megspórolt egy táncfilmezésből néhány méter filmet, és Tarcsafalván, ahol nyaraltunk, titokban elhozta a filmfelvevőgépet, és húzott rólunk egy elég hosszú snittet. A négy gyermekről meg a tarcsafalvi világról akkor, abban az időben. De aztán ez a film feledésbe merült.

BJM: Hogy került elő? Mikor néztétek meg?

HS: Nem volt ahogy megnézzük, mert nem volt előhívva. Nem volt szabad, mert 1962-ben a filmezés egy titkos dolog volt - központi helyen hívták elő a táncos filmeket is, és szigorúan ellenőrizték, hogy egyéb ne legyen benne. Már rajzfilmes voltam a javából, amikor eszembe jutott, hogy az íróasztal titkos rekeszében létezik eldugva egy filmtekercs, melynek dobozán felirat: 1961, Tarcsafalva. Egy fekete, tenyeremnyi doboz, 2x8-as fordítós film, tehát 16 mm-es, amit középen ketté kellett vágni. 1971-ben, a felvétel készítésének 10 éves évfordulójára kicsórtam ezt a filmtekercsot, Ervin bácsival titokban előhívattattam. Jól sikerült, nem barmolódott el valami döglött vegyszerek miatt. Az 1971-es karácsonyon az volt a meglepetés, hogy az Ervin bácsitól kölcsönkapott normál 8-as orosz Sputnyik vetítógéppel felpakoltam. Addig már értettem a géphez, mindenki nézte, hogy én fűzöm a filmet, és „Kezdődik a mozi!” felkiáltással leült az egész család. Akkor, 1971-ben megtörtént az a csoda, ami engem hosszú évekre elkötelezett a mozgófilm és Ervin bácsi mellett. 1973-ban, 1974-ben rendszeresen vetítettem már otthon. Akkor megvettem már az első vetítógépemet is.

Schnedarek Ervin jóvoltából? Milyen típusú gép volt az?

Igen, mert akkor még nem lehetett kapni. Később lett üzletekben is elérhető. Az orosz piacról, a kelet-német piacról jöttek be gépek, filmek, kellékek a házimozihoz. Egy orosz cserélhető fogas-dobos vetítógép volt az első gépem, amivel én nagyon sokáig megéltem. A mai Rus2-nek az elődje, a Rus1 vetítógép, egy gömbölyített fémkasznis, előre-hátra funkcióval, gyorsítható, meg képkapu-állítási lehetőséggel és cserélhető dobbal felszerelve. Az azt jelenti, hogy super8-as és normál8-as film vetítésére egyaránt alkalmas volt. A vetítógép mellé vásároltam Ervin bácsi jóvoltából egy normál 2x8-as tábori filmfelvevő gépet is. Azt hiszem, az oroszok a második világháborús német filmezőgépekről másolták, vagy annak a gyárát elszállítva gyártották a Sport1 típusú filmfelvevőt. Ez a gép most is megvan - egy normál8-as, fix objektíves, 2-8-tól 16-ig való blendével.





[REDACTED]